

Förskolerapport 2023, Förskola i Stockholm 2023

Framställan från förskolenämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Förskolerapport 2023, Förskola i Stockholm 2023, bilaga till
utlåtandet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Förskolenämnden har uppdraget att årligen utarbeta en lägesbeskrivande, stadsdelsövergripande, rapport för verksamhetsområde förskola. Rapporten lyfter fram prioriterade områden i verksamhetens systematiska utvecklingsarbete.

För en ökad kvalitet och likvärdighet för alla barn i Stockholms förskolor identifieras följande prioriterade områden:

1. Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse
2. Tillgång till skola och förberedelser för fortsatt utbildning
3. Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Beredning

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Stockholms universitet, Sveriges Lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns högskola.

Sveriges Lärare Stockholm och Sveriges Skolledare Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret instämmer i den beskrivna lägesbilden samt de prioriterade områdenas vikt för fortsatt ökad kvalitet och likställighet i förskolan i Stockholms stad.

Arbetsmarknadsnämnden delar rapportens analyser och beskriver särskilt att det är glädjande att de långsiktiga satsningarna på språkutveckling i förskolan har gett synliga resultat.

Socialnämnden understryker att rapporten påvisar vikten av samverkan mellan socialtjänsten och förskolan för att stärka alla barns hälsa och välbefinnande. Nämnden lyfter också att rapporten bidrar till ökad kunskap om och förståelse för förskolans uppdrag och verksamhet, vilket främjar samverkan.

Bromma stadsdelsnämnd instämmer i stort med den bild som beskrivs i rapporten, och ser ett behov av att öka antalet parametrar i analyserna för att få möjlighet att jämföra likvärdighet, men understryker även att rapporten utvecklats så att den kan utgöra ett stöd i arbetet samt ser positivt på de socioekonomiska analyserna.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd instämmer i och känner igen mycket av det som framkommer i rapporten, i synnerhet de slutsatser som berör behovet av ökad samsyn i staden, exempelvis rörande gemensamma bedömningsgrunder för kvalitet.

Farsta stadsdelsnämnd instämmer i de slutsatser och rekommendationer till fortsatt utvecklingsarbete som lämnas i förskolerapporten, i synnerhet rörande behovet av samsyn kring kvalitet och likvärdighet med grund i de nationella kvalitetssystemen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd bedömer att förskolerapportens utvecklingsområden även är relevanta för stadsdelsområdets förskolor och att de insatser som beskrivs kan bidra positivt till utvecklingen av förskolorna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i rapportens utvecklingsområden men anser att rapporten inte tydligt visar den variation av utmaningar och behov av resurser som finns mellan stadsdelarna inom staden.

Järva stadsdelsnämnd anser att rapporten väl speglar de utvecklingsområden som identifierats inom Järvas kommunala förskolor och ligger i linje med stadsdelsnämndens fleråriga plan och treårsplanen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd bedömer att rapporten ger en bra övergripande bild av kvalitet och utveckling i stadens förskolor, men ser behov av ett ökat fokus och fördjupad analys kring kvaliteten i omsorgen, utbildningen och undervisningen för barnen, samt ökad problematisering kring skillnader i undervisningskvaliteten.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd instämmer i de utvecklingsområden som redovisas i rapporten, men understryker att vikten av att det finns legitimerade förskollärare i alla barngrupper hade kunnat betonas ytterligare i rapporten.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser att rapporten kan ge underlag för insatser och framtida beslut som bidrar till en likvärdig förskola av god kvalitet och betonar särskilt vikten av större samsyn gällande det systematiska kvalitetsarbetet samt lyfter behovet av systemstöd för strukturella statistiska underlag.

Skärholmens stadsdelsnämnd instämmer med de utvecklingsområden som identifierats i rapporten och framhåller bland annat vikten av att samtliga skolchefer görs delaktiga i arbetet med en samordning av det systematiska kvalitetsarbetet inom staden samt att stadsdelarnas storlek beaktas.

Södermalms stadsdelsnämnd delar synen på de utpekade utvecklingsområden som lyfts i förskolerapporten och anser att dessa fortsatt bör prioriteras. Vidare beskriver nämnden sitt pågående arbete inom dessa områden.

Kommunal i Stockholm lyfter ett antal synpunkter och förslag utifrån rapporten, bland annat föreslås att staden ska besluta om att det ska vara obligatoriskt för varje förskoleenhet att ha interna tillsvidareanställda vikarier samt sätta upp ett mål att alla tillsvidareanställda barnskötare ska ha barnskötarutbildning.

Stockholms universitet har inga synpunkter på rapporten.

Södertörns högskola har inte några synpunkter att framföra på det remitterade materialet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Den rödgröna majoriteten har höga ambitioner för förskolan i Stockholms stad. Förskolan ska ge alla barn en trygg, lärorik och meningsfull vardag, med leken som centralt verktyg, vilket är ett stort och svårt uppdrag i sig självt. Förskolan ska också kompensera för de skilda förutsättningar för lärande och deltagande som finns i vår stad, och lägga en god grund inför skolstarten. 2023 års förskolerapport visar att utvecklingen i stort går åt rätt håll, men att det fortfarande finns saker att göra för att ta ytterligare steg framåt.

Det är glädjande att så många remissinstanser delar bilden av de utvecklingsområden som identifieras i rapporten. Förutom att utgöra ett underlag för politiska avvägningar och beslut, presentera information till vårdnadshavare och allmänhet, fyller också rapporten en allt viktigare funktion i att skapa en samsyn och identifiera gemensamma utvecklingsområden i förvaltningsorganisationen.

Vår viktigaste uppgift är att ge förskolan rätt förutsättningar att klara sitt grunduppdrag och ge alla barn möjlighet till en förskola av hög kvalitet där det ges möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål. Därför är det mycket positivt att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och förskolans kärnuppdrag lyfts fram på ett tydligare sätt i förskolerapporten 2023 jämfört med tidigare år. Såväl i rapporten som i stadsdelsnämndernas remissvar framgår att det finns ett behov av ökat samarbete och samsyn gällande det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan, vilket är en roll den nya förskolenämnden kommer att axla framöver.

Förskolerapporten innehåller också en analys av förskolans kompensatoriska arbete på ett tydligare sätt än tidigare. Mycket bra arbete görs och vi ser fina resultat, särskilt glädjande är att inskrivningsgraden ökat, inte minst i Järva. Vi ser också en positiv

utveckling gällande barnhälsoarbetet och samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter, och framgångsrika exempel på språkutvecklande arbetssätt och ökade kunskaper i svenska.

Det är dock uppenbart att det även fortsättningsvis finns ett behov av att stärka förskolans kompensatoriska uppdrag såväl för fristående förskolor som för förskoleverksamheten i egen regi, inte minst när det gäller kopplingen mellan socioekonomisk tilldelning och vilka insatser som sker i verksamheterna. Flera av de budgetuppdrag som håller på att utredas syftar till att stärka det kompensatoriska arbetet. Det här är ett område vi kommer att fortsätta sätta högt på dagordningen framöver.

I rapporten finns även slående skillnader mellan fristående och kommunal verksamhet, vilket bekräftar behovet av det intensiva arbete för en stärkt och utvecklad tillsyn av de fristående förskolorna som vi i den rödgröna majoriteten har sjösatt. Att nästan varannan granskad förskola under förra året hade brister i det förebyggande barnsäkerhetsarbetet, och att många av dem hade samma brister som vid deras tidigare granskningar, är mycket allvarligt. Alla vårdnadshavare och barn ska kunna känna sig trygga med sina förskolor.

De fristående verksamheterna sticker också ut med en lägre ambitionsnivå än stadens verksamheter när det gäller exempelvis andelen förskollärare, antalet barn per förskollärare och antalet barn per heltidsanställd. Det är anmärkningsvärt eftersom vi vet att det allra viktigaste för en förskola av hög kvalitet är medarbetarnas utbildning och förutsättningar. Vi kommer fortsätta jobba för att våra kommunala förskolor har en så hög kvalitet som möjligt och vill uppmana alla fristående huvudmän att också sätta kvaliteten i främsta rummet.

Jag är stolt över det fina arbete som varje dag utförs på stadens förskolor, i stadsdelsförvaltningarna och på förskoleförvaltningen för att se till att alla barn i Stockholm ges en så god start i livet som möjligt. Förskolerapporten är ett viktigt verktyg för att fortsätta utveckla arbetet. Jag föreslår därför kommunfullmäktige att besluta att godkänna rapporten Förskola i Stockholm 2023.

Bilaga

Förskola i Stockholm 2023, KS 2024/657-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande

Inledning

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker.

För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola

och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktigt förebyggande effekten. Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet.

Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd. Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och

förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag.

Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråksutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska.

Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningsåtgärder och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd.

För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har desutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna.

I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt

innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 23 oktober 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att i huvudsak bifalla borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en analys av vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
3. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår återigen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av utbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av det.

Eftersom Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delvis godkänna förskolerapport 2023, Förskola i Stockholm 2023
2. Att därutöver anföra följande

För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start i livet behöver vi en likvärdig förskola av hög kvalitet. Många barn startar sin livsresa med hinder som restes innan de kom till världen. För barn som växer upp med svårare förutsättningar hemma blir livet i många fall tuffare längre fram. Många gånger finns det redan i förskoleålder indikationer på vilka barn som riskerar att hamna snett senare i livet. Därför är det avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som är i behov av stöd. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt. Vi instämmer i förvaltningens bedömning att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Att alla barn i förskolan har tillgång till legitimerade förskollärare är viktigt för att säkerställa en högkvalitativ och likvärdig utbildning. Det tidiga lärandet i förskolan lägger grunden för skolgången. Kunniga och engagerade förskollärare som väcker

nyfikenhet och inspirerar barnen till lärande spelar en avgörande roll för förskolans kvalitet. Vi är därför mycket bekymrade över avsaknaden av legitimerade förskollärare i flertalet barngrupper i stadens förskolor. Arbetet med att säkerställa att varje barngrupp i förskolan har minst en legitimerad förskollärare måste prioriteras och förskolorna med de största socioekonomiska behoven ska främjas sett till antalet förskollärare i verksamheten.

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), enligt följande.

Förskolerapporten har varit ett viktigt verktyg för förtroendevalda att följa utvecklingen inom stadens förskolor över tid och det är angeläget att rapportens användbarhet inte minskar. Mindre grupper i förskolan är positiva för barns lärande och utveckling, mindre grupper är också viktiga för arbetsmiljön på förskolan. Vi vill därför inleda med att konstatera att de kommunala förskolorna konsekvent har större barngrupper än fristående aktörer och att i flera stadsdelar ökar barngruppernas storlek. Det är en beklaglig utveckling.

Det är viktigt att samtliga stadsdelsförvaltningar nu har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det saknas idag systematik i uppföljningen av orosanmälningar. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå, vilket bör vara ett tydligt utvecklingsområde framgent.

Stadens revisorer har också påtalat vikten av att förskolans personal fullföljer de lagkrav som finns kring att anmäla oro då flera stadsdelar inte gör det i tillräcklig utsträckning. Att komma till rätta med detta bör vara ett prioriterat arbete. Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att öka anmälningsgraden då andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg. Istället blir det i många fall först i lågstadiet i grundskolan där första orosanmälan sker. Det är väl känt att tidiga insatser gör störst skillnad för att förebygga att barn far illa.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Ersätтарыttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Årets förskolerapport pekar ut flera förbättringsområden som Kristdemokraterna länge har tryckt på för att förbättra. Bland dessa områden märks inte minst storleken på barngrupperna och svensk kunskaperna hos personalen, något som är viktigt för att

säkerställa att barnen lär sig svenska. Samtidigt väljer styret att fortsätta satsa och prioritera att barnen i förskolan lär sig andra språk än just svenska. Även regiformen tycks oro styret mer än kvalitén på undervisningen och mindre barngrupper.

Kristdemokraterna noterar också att fackförbundet Kommunal anser att siffrorna gällande personaltäthet och antal barn per grupp inte stämmer överens med verkligheten, då de tas fram genom förannonserade mätningar 2-3 dagar om året. Den verkliga siffran anser Kommunal vara betydligt lägre. Detta styrker ytterligare vår hållning att staden måste satsa på att minska barngrupperna, varför Kristdemokraterna också har valt att satsa på en förskolemiljard.

Ärendet

Förskolenämnden har i 2023 års förskolerapport, Förskola i Stockholm 2023, sammanställt en övergripande lägesbild av utvecklingen inom verksamhetsområdet förskola. Rapporten syftar även till att ge stöd till stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete samt beskriva resultatet av tillsynen i fristående förskolor. Uppföljning och tillsyn av förskoleverksamheten över tid visar på en positiv utveckling och ständig förbättring av de kvalitetsområden som förskolerapporten belyser. Kvalitetsarbete och utveckling av barnhälsoarbete bedrivs med systematik inom samtliga stadsdelsnämndsområden. Arbete för ökad inskrivningsgrad och deltagande i förskolan samt kompetenshöjande insatser hos personal prioriteras för högre resultat och måluppfyllelse.

I arbetet för att förbättra kvalitet och likvärdighet för alla barn i Stockholm stads förskolor förskriver förskolerapporten för 2023 att nedanstående tre områden bör prioriteras i framtida utveckling:

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Rapporten lyfter en positiv utveckling och ständig förbättring av det systematiska kvalitetsarbetet. Ett ännu mer sammanhållet kvalitetsarbete behöver utvecklas för en övergripande gemensam syn på kvalitet och likvärdighet för förskolan. Rapporten framför att kvalitetsarbetet behöver ha en tydlig koppling till läroplansuppdraget som stärker en stadsövergripande analys genom stöd av nationellt framtagna framgångsfaktorer för skolutveckling. Utvärdering av undervisningen, på flera nivåer, behöver utvecklas för att kontinuerligt följa barnens progression genom dokumentation och analys.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Förskolan ska verka kompensatoriskt för att uppväga skillnader i barns olika förutsättningar. Uppföljning av stadsdelsnämndernas barnhälsoarbete visar att övergripande rutiner och arbetssätt för samverkan på flera nivåer finns. Uppföljningen visar även att insatser pågår för att bygga upp och organisera ett främjande och förebyggande barnhälsoarbete. Förskolerapporten belyser att det kompensatoriska uppdraget även fortsatt behöver fokuseras genom att stärka barnhälsoarbetet och samverkan med socialtjänst och andra myndigheter.

Det systematiska arbetet med att öka inskrivningsgraden samt närvarograden är fortsatt av särskild vikt och där väl utvecklade former för arbetet finns. En särskilt intensiv insats bedrivs i stadsdelsnämndområden med lägre inskrivningsgrad. Utmaningar kvarstår i att identifiera och motivera den grupp som inte har barnen skrivna i förskolan idag. Stadsdelsnämnderna beskriver närvaron i förskolan som väsentlig då deltagande i regelbunden undervisning är en viktig faktor för bättre språkutveckling i svenska. Rapporten belyser att det finns en ökad medvetenhet hos

förskolepersonalen om framgångsrika arbetssätt och planering av språkundervisning, men att den språkutvecklande undervisningen behöver stärkas ytterligare.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förskolerapporten pekar mot att fördelningen av förskollärare i staden är ojämn och att det fortsatt finns ett behov av att fördela befintliga förskollärresurser inom staden. Det framkommer att det finns barngrupper där fler förskollärare än en verkar, samtidigt som andra grupper saknar tillgång till förskollärare. Även i fördelningen utifrån socioekonomiska faktorer framförs att områden med större socioekonomiska utmaningar inte har fler förskollärare än de med mindre utmaningar.

Stadsdelsnämndernas underlag visar att det råder tolkningsskillnader i skollagens krav på vilket sätt undervisningen ska ledas av förskollärare, i vilken grad det kräver fysisk närvaro och kontakt med barnen. Den frågan påverkar även förskolenämndens myndighetsutövning då det är ett bedömningsområde i tillsyn av fristående verksamheter. Samsyn behöver utvecklas av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen som ska bedrivas enligt lagkrav.

Rapporten lyfter ett fortsatt behov av att öka arbetslagens kompetens och kunskap i svenska språket, samtidigt som flera stadsdelsförvaltningar beskriver en positiv utveckling av till följd av språkutvecklande insatser. Kompetensförsörjningen inom förskolan väntas bli utmanande kommande år, varför stadsövergripande strukturer för strategisk kompetensförsörjning behöver fortsätta utvecklas och förutsättningar för personalens arbetssituation stärkas.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2024 följande.

Förskolenämnden godkänner Förskolerapport 2023 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S), Sara Grolander (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolenämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Rapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av kvaliteten i både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2023. Från halvårsskiftet 2023 tog den nya förskoleförvaltningen över arbetet med uppföljning, samordning och återrapportering.

Genom en konsekvent uppföljning av förskolans verksamhet över längre tid syns en positiv utveckling där samtliga stadsdelsnämnder bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete inom de kvalitetsområden som Förskola i Stockholm 2023 tar upp.

Rapporten sammanställer offentlig statistik oavsett regiform med uppgifter från SCB, Skolverket, Sweco och ILS (stadens system för integrerade ledning och styrning). Vidare har stadsdelsförvaltningarna redovisat underlag till rapporten enligt särskilda anvisningar som grundar sig på de utvecklingsområden som identifierades i tidigare års förskolerapporter och nationellt angelägna områden för förskolan.

Rapporten grundar sig också på resultatet från tillsyn av fristående förskolor och andra uppgifter som samlats in från enskilda huvudmän via egenkontroll. Utöver detta innehåller årets rapport en utvärdering av hur skolchefen bedömer nationell måluppfyllelse enligt läroplanen.

Förskola i Stockholm 2023 innehåller slutsatser gällande kommunala förskolor utifrån följande områden:

1. Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse
 - Utveckla och stärk det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer i styrkedjan för förskolan.
2. Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning
 - Arbeta för att stärka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter.
 - Arbeta för fler barn i förskolan och stärkt språkutvecklande undervisning.
3. Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget
 - Fördela förskollärare för undervisningen inom stadsdelsnämndsområdena och utifrån socioekonomiskt behov samt öka arbetslagens kompetens och kunskaper i svenska.
 - Utveckla stadsövergripande strukturer för strategisk kompetensförsörjning för förskolan och stärk förutsättningarna för personalens arbetssituation.

Förskoleförvaltningen föreslår att förskolenämnden godkänner Förskola i Stockholm 2023 och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Stockholms universitet, Sveriges Lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns högskola.

Sveriges Lärare Stockholm och Sveriges Skolledare Stockholm har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	15
Arbetsmarknadsnämnden	16
Socialnämnden.....	17
Bromma stadsdelsnämnd.....	18
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.....	19
Farsta stadsdelsnämnd	21
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	21
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	22
Järva stadsdelsnämnd	23
Kungsholmens stadsdelsnämnd	24
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	26
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	27
Skärholmens stadsdelsnämnd	28
Södermalms stadsdelsnämnd.....	29
Kommunal i Stockholm.....	32
Stockholms universitet	33
Södertörns högskola	33
Reservationer m.m.....	34

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i den beskrivna lägesbilden för förskoleverksamheten och ser att det råder en stor samstämmighet mellan förskolerapportens slutsatser och nationella rapporter gällande förskoleverksamhetens utmaningar. Ökat och skärpt systematiskt kvalitetsarbete, likvärdig och kompensatorisk förskola med strukturerat barnhälsoarbete, hög inskrivningsgrad och högt deltagande i förskola samt kompetensförsörjning och resurs- och kompetensutveckling är genomgående teman i nationella rapporter. Samma utvecklingsområden lyfts för Stockholm stad i Förskolerapport 2023.

Stadsledningskontoret ser positivt på framtagna prioriterade områden för verksamhetsutveckling. Ett starkt systematiskt kvalitetsarbete, där samsyn råder gällande vad kvalitet innebär och där nationell måluppfyllelse kartläggs, är betydelsefullt för en likvärdig förskola. Tillgång till skola och förberedelser för fortsatt utbildning är en nyckelfaktor för barns fortsatta lyckade skolgång och välbefinnande i livet. Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget är av stor vikt för verksamhetens kvalitet och uppfyllelse av läroplansuppdraget. Staden har för samtliga områden verkat drivande i utvecklingen. Årets rapport trycker på en höjd ambition och stärkt gemensam ansats för staden i linje med nationella mål.

Stadsledningskontoret ser att förskolenämnden har en viktig roll i arbetet med samtliga prioriterade områden, för att lyfta och stärka förskoleverksamhetens insatser och arbete. Nämndens uppdrag att skapa en samsyn i bedömning och tolkning av kvalitet, arbete med strategisk kompetensförsörjning samt verkande för samverkan och samarbete är av särskild vikt. Genom en högre grad av intern och extern samverkan kan stadsdelsnämnderna tillsammans med varandra, förskolenämnden och andra aktörer föra stadens förskoleverksamhet framåt i ett sammanhållet och gemensamt utvecklingsarbete mot en högre och mer likvärdig kvalitet för Stockholms alla barn.

Stadsledningskontoret instämmer i de prioriterade områdenas vikt för fortsatt ökad kvalitet och likställighet i förskolan i Stockholm stad.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 3 september 2024 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolenämndens rapport 2023 ger en bra och relevant framåtblickande analys av det långsiktiga systematiska kvalitetsarbetet i en komplex organisation.

Kvalitetsarbetet lyfts förtjänstfullt med ett perspektiv på ekonomisk och social hållbarhet i syfte att skapa jämlika förutsättningar med god kvalitet för barnen i förskolan. Det är glädjande att de långsiktiga satsningarna med språkutveckling i förskolan har gett synliga resultat.

Förvaltningen delar rapportens analys av insatser som behövs för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet. Det sker bland annat genom att öka medvetenheten hos stadens förskolepersonal. Analysen tar också på ett bra sätt upp utmaningen i förskolans arbete och betydelse för att revitalisera de nationella minoritetsspråken.

Förvaltningen delar också rapportens analys och slutsatser kring personalens kompetensförsörjning. Till exempel är det troligt som rapporten visar att de verksamhetsnära språkutvecklande insatserna ger bäst resultat. Det finns även fortsatt uttalat behov av språkutvecklande undervisning samt behov av att stärka personalens svenska.

En strategisk kompetensförsörjning bör ha ett långsiktigt perspektiv och vara framåtsyftande vilket nu sker med en kompetensförsörjningsstrategi för förskolan med tillhörande aktivitetsplaner.

Det behövs varierande utbildningsinsatser när det gäller grundutbildning och fortbildning som riktar sig till olika yrkesroller för blivande och befintlig personal inom förskolan. Här kan arbetsmarknadsförvaltningen genom Vuxenutbildning Stockholm bidra till att nå de långsiktiga hållbarhetsmålen.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser fram emot fortsatt samarbete mellan arbetsmarknadsförvaltningen och förskoleförvaltningen när det gäller kompetensförsörjning.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2024 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Reservation av Gabriel Kroon (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Annika Elmlund m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Rapporten Förskola i Stockholm 2023 påvisar vikten av samverkan mellan socialtjänsten och förskolan för att stärka alla barns hälsa och välbefinnande. Den lyfter flera exempel på erfarenhetsutbyte och samverkan mellan socialtjänst och förskola i olika stadsdelsnämnder. Utbytet kan bestå i övergripande nätverk eller stödfunktioner i team men också i konkreta möten där exempelvis socialtjänsten deltar vid förskolans arbetsplatsträffar. Även familjecentraler, som i nuläget finns i tio stadsdelsnämnder, beskrivs som viktiga nav för samverkan mellan öppen förskoleverksamhet, barn- och mödrahälsovård och socialtjänst.

Rapporten beskriver vidare att det pågår flertalet insatser i staden för att öka samverkan mellan förskolan och socialtjänsten och att detta är ett fortsatt utvecklingsområde. Rapporten lyfter också att samtliga stadsdelsnämnder har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa.

Socialnämnden och förskolenämnden har under 2024 ett gemensamt budgetuppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram ett stödmaterial för samverkan mellan socialtjänsten och förskolan om barn som far illa eller riskerar att fara illa. Förskolan möter de flesta av stadens yngre barn och deras föräldrar och är därför viktig både när det gäller att tidigt upptäcka riskfaktorer och länka till socialtjänstens förebyggande stöd samt att upptäcka barn som far illa och göra en orosanmälan.

Socialförvaltningen ser förskolan som en viktig samverkanspart i socialtjänstens arbete med att motverka desinformation om socialtjänsten. När medarbetare inom förskolan har kunskap om socialtjänstens uppdrag kan de på ett adekvat sätt möta upp föräldrars oro och besvara frågor om socialtjänsten, vilket i förlängningen bidrar till att barn som far illa får rätt stöd och hjälp från samhället.

Socialnämnden och förskolenämnden kommer genom ovan nämnda stödmaterial, när det är klart, och gemensamt anordnade konferenser för förskolan och socialtjänsten bidra till stärkt samverkan baserad på god kunskap och förståelse för varandras uppdrag.

Förskolerapporten bidrar också till ökad kunskap om och förståelse för förskolans uppdrag och verksamhet, vilket även främjar samverkan med andra aktörer.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2022 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen avseende Förskola i Stockholm 2023.

Reservation av Findel Madison (SD), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i stort med bilden som beskrivs i rapporten. Framförallt är Bromma stadsdelsförvaltning positiv till att analyserna kompletterats med kategorisering av områdestyper utifrån socioekonomisk bakgrund i förhållande till uppnåendegraden av indikatorerna. En viktig parameter i analyserna är att beskriva stadsdelarnas olika förutsättningar.

Förvaltningen ser ett behov av att öka antalet parametrar i analyserna generellt för att få möjlighet till att jämföra likvärdigheten. En parameter är att titta på barnens faktiska vistelsetid i förhållande till indikatorerna barn per årsarbetare och förskollärartäthet för att ge en mer realistisk bild. Även i förhållande till inskrivningsgraden är den faktiska vistelsetiden en viktig variabel för att synliggöra förutsättningarna och skillnaderna i staden.

De största utmaningarna framöver är det sviktande barnunderlaget och pedagogernas arbetsmiljö. Minskningen av antalet barn påverkar hur mycket intäkter förskolorna får

och denna fluktuation gör det svårt att hålla en stabil bemanning och en sund lokalförsörjning. På kort sikt innebär det utmaningar i en hållbar personalplanering under året men också svårigheter med långsiktig kompetensförsörjning speciellt med den kommande bristen på förskollärare. För områden som efter sommaren ska flytta in i nybyggda förskolor finns en oro om hur beläggningen av barn kommer se ut framöver samt kostnader om en nystart innebär. Även områden med äldre lokalbestånd ser med oro kring oförutsedda utgifter för reparationer och underhåll. Kostnaderna för personal upplevs svårplanerat då det är svårt att ha en långsiktig planering då statsbidragets utformning och fördelning förmedlas efter att budgeten fastställs.

Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå i Bromma stadsdelsförvaltning och arbetsmiljön behöver vara i stort fokus under de närmsta åren. Medarbetarnas förutsättningar är ett prioriterat område för att säkerställa att resurser används på ett effektivt och hållbart sätt. Det är en balans för medarbetarna att nå återhämtning och känna att de har kontroll över sitt arbetsliv och samtidigt inte tappa fokuset på uppdraget som kan påverka undervisningens kvalitet och arbetssituationen för arbetslaget de ingår i.

Förvaltningen tycker att det finns en större tydlighet generellt i beskrivningarna och att rapporten utvecklats till ett underlag som kan vara ett stöd i det fortsatta arbetet att identifiera gemensamma utvecklingsområden och öka möjligheten för stadsdelarna att lära av varandra.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2024 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Peter Backlund (L), Gustav Johansson m.fl. (M) och Christina Peterson (C), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter på rapportens tre övergripande områden:

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen ser positivt på ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete i staden. Det systematiska kvalitetsarbetet på Avdelning förskola med elva förskoleenheter är dels gemensamt genom att gemensamma fokusområden och aktiviteter identifieras. Dels har varje enhet en egen uppbyggnad av det systematiska kvalitetsarbetet som strukturerar arbetet på enhets- och arbetslagsnivå (vissa

gemensamma inslag finns även här, till exempel genom Skolplattformens uppbyggnad). Förvaltningen får fatt i enheternas uppföljningar bland annat genom tertiärrapporter och verksamhetsberättelse samt genom årliga dialogmöten med respektive enhet. Bland de elva förskoleenheterna finns en stor variation i hur enheterna organiserar det systematiska kvalitetsarbetet, och vilka analyser rektor får fatt i genom arbetslagens uppföljningar. För att säkerställa nationell måluppfyllelse av läroplansmålen och att det bedrivs en utbildning som gör skillnad för barnen med ständiga förbättringar, ser förvaltningen positivt på en gemensam uppbyggnad av det systematiska kvalitetsarbetet som är tydlig att följa på alla nivåer.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Förvaltningen ser utmaningar i det pågående arbetet med ökad inskrivningsgrad. De vårdnadshavare som väljer att inte ha barn i förskola är svåra att nå. En framgångsfaktor som andra kommuner har sett, är att söka upp vårdnadshavare där de befinner sig i olika offentliga miljöer och arbeta relationsskapande för att öka tilliten till kommunen. Detta med ett specifikt uppdrag att informera om förskola och öka inskrivningen i förskola. Denna resurs har inte förvaltningen. Förvaltningen ser positivt på en ökad samverkan i staden kring insatser som leder till ökad inskrivning. Närvaro i förskolan är något som förvaltningen inte har följt upp på ett strukturerat sätt. Detta är något som kommer underlättas utifrån det nya närvarosystemet.

Gällande övergångar mellan förskola och skola ser förvaltningen att det sker på många olika sätt idag. Det är ett utvecklingsområde att få det mer enhetligt i stadsdelområdet, ett arbete som behöver ske i samverkan med grundskolan. Alla skolor och förskolor ska arbeta utifrån den gemensamma handlingsplan som finns kring övergångar.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förvaltningen arbetar för att det ska finnas legitimerad förskollärare på alla avdelningar och alla enheter har tagit fram en handlingsplan för hur de ska agera om det saknas en förskollärare. Handlingsplanerna utgår från en gemensam mall. Förvaltningen ser positivt på att arbeta fram en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som enligt författningarna ska bedrivas.

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsatser att fortbildningsinsatser i svenska språket har gett positivt resultat. Förvaltningen instämmer även i att rektorerna behöver motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser för att förbättra sin yrkessvenska. Antal anmälda deltagare motsvarar inte det behov som rektorerna har uttryckt finns.

Den kompetensförsörjningsstrategi som förskoleförvaltningen har arbetat fram har gått ut på remiss. Förvaltningen anser att strategin är generellt formulerad och skulle utgöra ett bättre stöd om den var mer konkret.

Förvaltningen ser positivt på att genomföra en nulägesanalys för handlingsplanen för förbättrad arbetsmiljö. Utifrån nuläget bör förskoleförvaltningen vidare ta ställning till hur arbetet ska fortsätta. Handlingsplanen har funnits i fem år och en revidering bör vara aktuell.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förskolenämndens rapport Förskola i Stockholm 2023.

Reservation av Leif Söderström (SD), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Under de senaste åren har ett utvecklingsarbete bedrivits inom Farstas kommunala förskolor för att uppnå en systematisk uppföljning av kvalitetsarbetet genom bland annat regelbundna rapporteringar, verksamhetsuppföljningar och kvalitetsredovisningar i hela styrkedjan.

Förvaltningen har, liksom flera andra stadsdelsförvaltningar, ännu inte börjat förhålla sig till det nya, föreslagna nationella kvalitetssystemet från Skolverket. Förvaltningen håller med om att nämndens verksamheter behöver utveckla former för kvalitetsuppföljning och analys med utgångspunkt i de nationella kvalitetssystemen och ser positivt på att arbeta med förskoleförvaltningen för att utveckla detta arbete. Detta för att det finns ett behov av samsyn kring kvalitet och likvärdighet.

Förvaltningen instämmer i de slutsatser och rekommendationer till fortsatt utvecklingsarbete som lämnas i förskolerapporten.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Runar Finnman (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Henrik Falk (C), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Inom stadsdelsområdet pågår insatser gentemot majoriteten av de områden som fokuseras i rapporten Förskola i Stockholm 2023. Utifrån att förskoleförvaltningen är en relativt nyetablerad förvaltning ser stadsdelsförvaltningen det som angeläget att de

utvecklingsområden som framträder genom rapporten får fortsätta utvecklas även under kommande år. Att utveckla och stärka det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer i styrkedjan är ett angeläget och omfattande arbete, och stadsdelsförvaltningen ser därför att utveckling på detta område behöver fortgå framöver.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner svar på remiss om rapporten Förskola i Stockholm 2023 och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Reservation av Linn Bessner (C), se Reservationer m.m.

Reservation av Pär Gustavsson (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Aras Amin m.fl. (M) och Fatima Nur (L), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i rapportens utvecklingsområden men anser att rapporten inte tydligt visar den variation av utmaningar och behov av resurser som finns mellan stadsdelarna inom staden.

Det systematiska kvalitetsarbetet har under längre tid stärkts och visar på en positiv utveckling men förvaltningen instämmer i rapportens slutsatser kring att fortsätta utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna med tydligare koppling till läroplansuppdraget. Det handlar om att ta fram system för kvalitetsuppföljning och analys av förskolan i staden som bottenar i det nationella kvalitetssystemet. För att stödja ökad likvärdighet behöver gemensamma övergripande bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan utvecklas oavsett regiform.

Förvaltningen fortsätter fokusera på förskolans kompensatoriska uppdrag genom att stärka barnhälsoarbetet och öka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter. Förskolan är även en viktig samarbetspartner för att socialtjänsten ska nå ut med tidigt stöd till familjer där problemen inte är så stora. Föräldrarådgivare erbjuder råd- och stödsamtal till föräldrar och länkar dem vidare till stadens föräldrautbildningar.

I slutet av 2023 beslutades om ett samverkansprojekt (vilket nu har startats) i syfte att fler barn i behov av stöd och skydd upptäcks. Bakgrunden var dels att en alltför låg andel orosanmälningar kom från förskolor, dels att öka kunskapen om socialtjänsten hos barn, föräldrar och förskolepersonal vilket bidrar till ökad tillit.

Sedan den 1 juli 2023 gäller nya krav i skollagen som innebär att alla kommuner måste arbeta aktivt för att fler barn ska gå i förskolan och få möjlighet till bättre

språkutveckling i svenska. Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med att identifiera barn som inte är inskrivna i förskola. Förvaltningen har under 2023 identifierat sammanlagt 116 barn i åldern 3–5 år som omfattas av ändringen i skollagen. Dessa har kontaktats via brev. Totalt har 14 barn skrivits in i förskola, 18 barn har flyttat från stadsdelsområdet, 19 barn är inskrivna i pedagogisk omsorg och övriga har tackat nej till erbjudandet. Utmaningen med att identifiera och motivera vårdnadshavare som inte har sina barn inskrivna kvarstår och försvåras av att personer inte vistas där de är folkbokförda. Andra insatser för att fler barn ska skrivas in i förskola är samverkan med öppen förskola/introduktionsförskola i syfte att skapa relationer och öka tilltron till förskolans verksamhet. Om insatserna leder till ökad inskrivning är svårt att följa upp då det inte finns någon närvarostatistik i den öppna verksamheten. Även barns närvaro i förskolan är väsentligt att följa upp då deltagande i regelbunden undervisning är en viktig faktor för bättre språkutveckling i svenska. Det nya digitala närvaro och frånvaro systemet; Tempus är en positiv resurs som kommer göra det enkelt för förskolorna att följa barns närvaro.

I rapporten lyfts behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket och förvaltningen har under flera år genomfört flera insatser. Under 2023 har utbildning skett i samverkan med Hermods via Skolverket och totalt deltog 35 medarbetare. Fokus har varit på att stärka yrkesspråket i svenska och i förlängningen ge effekt på barns språkutveckling. Uppföljningen visar att flertalet av de som deltagit i utbildningen också har kunnat tillgodogöra sig den. Rektorererna följer upp den språkliga kompetensen i svenska på medarbetarsamtalen och påtalar vikten av det egna ansvaret i att utveckla ett rikt svenskt språk. Vid rekrytering av nya medarbetare granskas kunskaperna i det svenska språket under intervju, såväl muntligt som skriftligt. Den som söker arbetet ska kunna redogöra för vad uppdraget innebär.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Ghazal Saberian (SD), se Reservationer m.m.

Reservation av Patrick Amofah (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på rapporten och anser att huvudinnehållet och angivna utvecklingsområden överensstämmer väl med de utvecklingsområden som har identifierats inom Järvas kommunala förskolor. Rapporten går i linje med det som framkommer i stadsdelsnämndens fleråring samt i treårsplanen vilken omfattar områdena: systematiskt kvalitetsarbete, språk, lärmiljöer och barnhälsa. Dessa utvecklingsområden har i sin tur genererat förväntade resultat och aktiviteter i årets verksamhetsplan.

Likvärdighetsarbetet i verksamhetsplanen för 2024 framhäver flera viktiga områden. Bland annat betonas behovet av att formulera gemensamma ställningstaganden, stärka barnhälsoarbetet och skapa tillgängliga, tydliga och estetiskt tilltalande lärmiljöer. Ett centralt fokusområde är att främja närvaron på förskolan, vilket inte bara gynnar barnens språkutveckling utan också förbereder dem för fortsatt utbildning och möjliggör för barn och familjer att omfattas av förskolans främjande och förebyggande barnhälsoarbete, exempelvis samverka med första linjes socialtjänst för tidigt samordnade insatser.

Liksom i rapporten framhåller stadsdelsförvaltningen övergången från förskola till skola som ett viktigt utvecklingsområde, och arbetet med att utveckla samarbete och processer pågår.

Gällande personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget har Järva stadsdelsförvaltning påbörjat flera kompetenshöjande insatser, däribland individanpassade kurser för att stärka svenska språket.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Charlotta Schenholm (L) och Henrik Sjölander m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att Förskolerapport 2023 ger en bra övergripande bild av kvalitet och utvecklingsbehov i stadens förskolor. Rapporten belyser Stockholms förskolor och dess uppdelning i 11 områden på ett bra sätt.

Aggregerat blir det en bra förskola för alla barn i staden, men utvecklingsbehoven framgår inte tydligt. I kommande rapporter vore det önskvärt om fokus ligger mer på kvaliteten i omsorgen, utbildningen och undervisningen för barnen och att det blir mer djup i analyserna.

Förvaltningen ser att det vore värdefullt om förskoleförvaltningen utifrån en fördjupad dialog med stadsdelsförvaltningarna kunde problematisera mer kring undervisningens kvalitet och de skillnader som finns i och mellan stadsdelar.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsats om kvalitetsarbetet behöver stärkas för att öka likvärdigheten och kvaliteten i stadens förskolor. Det finns redan idag grundläggande strukturer och system för att följa upp verksamhetens kvalitet bland annat genom stadens ILS-system, den årliga Förskolerapporten och i stadsdelsförvaltningarnas egna uppföljningar av läroplansmålen.

I den nuvarande uppföljningen i staden ligger fokus på att följa den strukturella kvaliteten och att ta fram generella utvecklingsområden.

Förvaltningen ser ett behov av att utveckla mer kvalitativa uppföljningsmetoder som tar sin utgångspunkt i den reella kvaliteten för barnen och den omsorg, utbildning och undervisning de får. Uppföljningsmetoder som utgår från att identifiera och sätta in åtgärder för de förskolor i staden som har lägst kvalitet och inte når läroplanens mål.

Det finns en risk att utvecklingen av stadens systematiska kvalitetsarbete i förskolan, med stöd av det nationella kvalitetssystemet, skapar en systematik mellan olika nivåer men inte bidrar till att utveckla verksamheten på de förskolor i staden som har lägst kvalitet.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

- Arbeta för att stärka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter.
- Arbeta för fler barn i förskolan och stärkt språkutvecklande undervisning.

Förvaltningen känner igen sig i förskoleförvaltningens beskrivning av att samtliga stadsdelsförvaltningar har övergripande rutiner och arbetssätt för att samverka inom stadsdelsförvaltning och med andra myndigheter om barns rättigheter och hälsa.

Det är bra att rapporten lyfter fram att det finns väl utvecklade och etablerade former för att öka andelen inskrivna barn i förskolan och att det krävs ett mer intensivt arbete i stadsdelsnämndsområden med lägre inskrivningsgrad.

Rapporten visar på ett bra sätt att det språkutvecklande arbetet i förskolan har varit ett prioriterat utvecklingsområde de senaste åren och att det gett tydliga resultat. Detta syns främst genom en ökad medvetenhet hos förskolepersonalen om framgångsrika arbetssätt och i planeringen av språkundervisningen.

Förvaltningen håller med och tycker att det är bra att rapporten lyfter fram behovet av ett mer samlat utvecklingsarbete i staden. Former för en mer enhetlig idé utvecklas om hur det språkutvecklande arbetet i förskolan kan följas, dokumenteras och analyseras i staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

- Fördela förskollärare för undervisningen inom stadsdelsnämndsområdena och utifrån socioekonomiskt behov samt öka arbetslagens kompetens och kunskaper i svenska.
- Utveckla stadsövergripande strukturer för strategisk kompetensförsörjning för förskolan och stärk förutsättningarna för personalens arbetssituation.

Det är bra att rapporten lyfter fram skillnader och brister i kompetens som finns i staden och att kompetensen framförallt behöver öka i socioekonomiskt utsatta områden.

Förvaltningen anser att det positivt att förskoleförvaltningen samordnar en strategi för kompetensförsörjning i förskolan och en årlig plan för aktiviteter.

Utifrån Kungsholmens kommunala förskolor så har rekryteringsläget förändrats de senaste åren. När det gäller förskollärare finns det gott om kvalificerade sökande och en konkurrens vid tillsättningen av tjänster.

När det gäller rekrytering av barnskötare är situationen annorlunda.

Det finns många sökande till lediga tjänster med formell barnskötarutbildning men många saknar reell kompetens för att arbeta i förskola och klara uppdraget som barnskötare.

En annan utmaning förvaltningen ser är att förskolorna har ett stort behov av att rekrytera vikarier och att kompetensen hos dem generellt behöver vara högre.

För att höja kompetensen hos vikarierna vore det bra med någon form av introduktionsprogram. Vikariernas kompetens skulle också kunna öka genom att staden har ett system för att använda pensionerade barnskötare och förskollärare som vikarier.

Kungsholmens kommunala förskolor har skapat bemanningsteam med månadsanställda vikarier som är knutna till varje enhet. Rektorerna ser att bemanningsteamerna har bidragit till en kvalitetshöjning. Både för att vikarierna har en hög kompetens och känner verksamheten men också för att det blir en större kontinuitet för barn och medarbetare.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Christina Messick (L) och Daniele Fava m.fl. (C), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i de utvecklingsområden som förskoleförvaltningen redovisar i rapporten Förskola i Stockholm 2023.

Vad gäller att utveckla och stärka det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer i styrkedjan anser förvaltningen att det är lämpligt att använda Skolverkets nationella

kvalitetssystem i arbetet. På så vis finns gemensamma utgångspunkter för hela staden, vilket skapar förutsättningar för att stärka likvärdigheten.

Förvaltningen instämmer även i att samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter behöver stärkas, och ser särskilt utvecklingsbehov avseende samverkan med barnavårdscentralerna och andra vårdaktörer i det främjande och förebyggande arbetet.

I rapporten beskrivs vidare att resurser och förskollärare ska fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov. Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att förskollärare fördelas strategiskt inom stadsdelsnämndsområdena men anser att vikten av att det finns legitimerade förskollärare i alla barngrupper hade kunnat betonas ytterligare.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Henrietta Ludwig (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Kristina Lutz m.fl. (M) och Lena Kling (L), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att rapporten *Förskola i Stockholm* kan ge underlag för insatser och framtida beslut som bidrar till en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn inom Stockholms stad.

Förvaltningen instämmer i att det är av vikt att hitta större samsyn gällande stadens systematiska kvalitetsarbete för förskolan. Ett fortsatt arbete för att utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna, med tydligare koppling till läroplansuppdraget behövs. Även att ta fram system för kvalitetsuppföljning och analys i staden som bottnar i det nationella kvalitetssystemet för skolväsendet.

Förvaltningen anser också att fortsatt utveckling av samverkan mellan förskola och skola är relevant. Detta för att öka progressionen samt utveckla strukturerad dialog och återkoppling med fokus på det språkstärkande arbetet.

Förvaltningen ser att Skolverkets utbildningsinsats för flerspråkig personal som behöver stärka sin svenska behöver fortsätta. Förvaltningen ser liksom det rapporten avspeglar att det ännu är för tidigt att dra några generella slutsatser av fortbildningsinsatsernas effekter på undervisningens kvalitet.

Förvaltningen ser avslutningsvis en utmaning i de strukturella underlag som samlas in från stadsdelsnämnderna avseende exempelvis antal barn per grupp, antal barn per anställd samt andel legitimerade förskollärare. Hanteringen är manuell i flera steg och kan i vissa fall leda till missvisande statistiska underlag. Inom staden saknas för närvarande systemstöd för framtagande av informationen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Conny Gabrielsson (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Rapporten innehåller en nulägesbeskrivning av stadens förskolor och förvaltningen instämmer med identifierade utvecklingsområden samt kompletterar rapportens innehåll utifrån lokala förutsättningar.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förvaltningen ser positivt på utökad samverkan mellan stadsdelar och förskoleförvaltning avseende myndighetsutövning. Förvaltningen ser även positivt på att kvalitetsuppföljningen behöver omfatta fler kvalitetsaspekter som ger förutsättningar att följa upp kvalitet i förskolan samt att analysen behöver göras i relation till nationellt framtagna framgångsfaktorer för skolutveckling. En samordning av det systematiska kvalitetsarbetet inom staden är ett stort omfattande arbete där samtliga skolchefer behöver göras delaktiga. Stadsdelarnas storlek behöver också tas i beaktande i arbetet.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Förvaltningen har i nuläget inte en samlad bild av hur skolorna använder kartläggningen av Hitta språket i förskoleklass. Förvaltningen har inte rådighet över hur materialet används eller hur/om det sammanställs. Förvaltningen har efterfrågat materialet och det förväntas bli ett arbete för samverkan framöver.

Förvaltningen instämmer med vikten av uppföljning för att identifiera vilka barn som inte skrivits in i förskola och fördjupade kunskaper om orsakerna bakom, för att kunna utforma insatser som bidrar till ökad inskrivningsgrad. Förvaltningen följer

upp samtliga riktade erbjudanden om förskoleplats genom att kontakta vårdnadshavare över telefon. Det finns en utmaning med att komma i kontakt med vårdnadshavare då kontaktuppgifter saknas eller inte är korrekta. Resultat kring insatser för att öka inskrivningsgraden behöver fortsatt ses över inom staden för att nå önskade resultat.

Förvaltningen påbörjar ett arbete med att systematiskt följa barns faktiska närvaro i förskolan då denna är mycket oregelbunden på flera förskolor. En regelbunden närvaro ger barnen en kontinuitet, kan främja både trygghet och relationsbyggande i barngruppen samt ger bättre förutsättningar för planering för pedagoger. Tillgång till nya digitala system förväntas underlätta möjligheten att följa den faktiska närvaron jämfört med barnens schema.

Rapporten lyfter att flera stadsdelar har startat förvaltningsövergripande stödteam/barnhälsoteam för att samordna insatser och handleda pedagoger. Organiseringen kring barnhälsa ser olika ut över stadsdelarna och det finns olika sätt att nå god effekt i det arbetet. Organisationens syfte och effekter kan tydligare problematiseras kring i rapporten. Inom förvaltningens förskolor är specialpedagogerna, sedan våren, direkt underställda rektor och arbetar med pedagogerna på förskolorna vilket redan visat positiva effekter.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förvaltningen anser att problematiseringen av andelen förskollärare kan med fördel göras djupare utifrån barnens behov av kontinuitet. Förskolorna i Skärholmen har högst antal barn per förskollärare samtidigt som det finns stora socioekonomiska utmaningar. Idag saknas incitamentet för förskollärare att söka sig till stadsdelar med socioekonomiska utmaningar. Det är en komplex och angelägen fråga som både innefattar ett samhällsansvar och incitament för individen utan att det blir inlåsnings effekter. Förskolor i områden med socioekonomiska utmaningar har pedagogiska och sociala utmaningar såväl som en utsatthet i samhället i form av kriminalitet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2024 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Marko Janicic (C), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Erik Ehre (KD) som instämde i särskilt uttalande av Marko Janicic (C), se Reservationer m.m.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar synen på de utpekade utvecklingsområden som lyfts i förskolerapporten, Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Eftersom underlaget i förskolerapporten är från år 2023 är även det underlag som förvaltningen redovisar nedan från år 2023. Detta utifrån att det var den statistik och det underlag som förvaltningen redovisade i förvaltningens underlag till förskolerapport 2023.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen stödjer förskolornas systematiska kvalitetsarbete utifrån läroplanens mål genom att exempelvis genomföra dialoger kring rektorernas verksamhetsplaner. I verksamhetsplanen finns även prioriterade områden som förskolorna arbetar utifrån och dessa har en koppling till läroplansmålen och pågående utvecklingsarbete. Uppföljningar sker bland annat genom återkoppling på tertiärrapporter och verksamhetsberättelse, verksamhetsbesök och resultatdialoger. Förvaltningen arbetar också med leda systematiskt kvalitetsarbete (SKA) tillsammans med rektorerna där man arbetar målstyrt och följer upp det pedagogiska året. Leda SKA är ett möte som genomförs en gång i månaden tillsammans med skolchef, rektorer, enhetschefer för stöd och utvecklingsenhet, pedagogisk ledare och verksamhetsutvecklare från utvecklingsenheten.

Ytterligare en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet är de fyra kvalitetsuppföljningar som årligen genomförs. Kvalitetsuppföljningarna är en kvalitativ uppföljning av verksamheten med fokus på hur undervisningen har riktats mot de uppsatta målen och hur det målstyrda arbetet kan fördjupas. Vid kvalitetsuppföljningarna deltar en förskollärare per förskoleenhet, samtliga rektorer, biträdande rektorer, utvecklingsenhetens och stödenhetens chefer och medarbetare samt skolchef. Kvalitetsuppföljningarna har bidragit till att undervisningen riktas tydligare mot de uppsatta målen och att en progression av lärandet blir tydligare.

Varje termin genomförs även en pedagogisk vecka vars huvudidé är att lyfta goda exempel för att bidra till kollegialt lärande.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

De barn som inte är inskrivna i förskola har fått ett informationsbrev om förskola och allmän förskola skickat till sig. Utifrån ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska identifierade förvaltningen åtta familjer där barnen kan ha ett behov av språkutveckling. Dessa familjer har fått erbjudande om allmän förskola. Av dessa familjer har en tackat ja till erbjudandet, tre har tackat nej, ett av breven kom i retur till förvaltningen och övriga tre har ej återkopplat.

Förskolorna arbetar medvetet med språkutveckling och flerspråkighet. Exempelvis genom daglig högläsning och samtal om litteratur och texter. Även det gemensamma

projektuppdraget, " Hur lyssnar och möts vi i vår stad?", kopplas till det språkutvecklande arbetet.

Pedagoger som är kursledare i barns flerspråkighet har utbildat fyra grupper med cirka 30 medarbetare per grupp. Målsättningen är att inom ett par år ska alla pedagoger ha genomgått utbildningen. En effekt av utbildningen är att pedagogerna fått en ökad medvetenhet kring flerspråkighet och att pedagogerna arbetar mer medvetet med språkutveckling, flerspråkighet och nationella minoriteter. Den planerade undervisningen på förskolorna innehåller medvetna språkstimulerande aktiviteter. Utbildningen har även bidragit till ökad kunskap om nationella minoriteter.

Förskolan har ett fokus på språk vid övergångarna mellan förskola och förskoleklass. Förskolan har inte fått någon återkoppling från grundskolan gällande barns språkutveckling på gruppnivå. Ett erfarenhetsutbyte mellan förskollärare, barnskötare och lärare i grundskolan har påbörjats och fokus är förskolans och skolans språkarbete. Detta är ett led att ge information om hur de olika verksamheterna arbetar med språkutveckling men också för att öka samverkan och stärka samarbetet för att säkerställa trygga övergångar. Samarbetet mellan förskola och skola behöver fortsatt utvecklas och stärkas för att säkerställa planerade och strukturerade övergångar. Som stöd för detta arbete har förskolan tagit fram en lokal handlingsplan för övergång förskola till förskoleklass med en tillhörande årsplan. Den lokala handlingsplanen utgår från stadens riktlinjer för övergång mellan förskola, förskoleklass skola och fritidshem. En utmaning är att barnen går till flera skolor och att rutiner för överlämning och övergångar då ser olika ut.

Ett nätverk för barns rättigheter ingår som en del i det årshjul förskolan tagit fram utifrån stadens riktlinjer för säker förskola. Vilket är ett led i förskolornas barnsäkerhetsarbete. Nätverket sprider kunskap i förskoleorganisationen om barns rättigheter och hälsa och om hälsofrämjande och förebyggande arbete utifrån ett barnhälsoperspektiv. Exempel på teman som nätverket har tagit upp är barn med skyddade personuppgifter, orosanmälan och misstanke om att barn far illa. Dessa tillfällen har bidragit till en ökad samverkan mellan förskolan och socialtjänsten och samverkan och samarbetet behöver fortsätta stärkas. Både förskolan och socialtjänsten ser ett behov av att arbeta närmare varandra och ta del av varandras kunskaper och kompetenser.

Förskolorna har rutiner för orosanmälan enligt socialtjänstlagen, rutinen är tillgänglig för alla. Nätverket för barns rättigheter lyfter anmälningsskyldigheten en gång om året i möte med rektorer och biträdande rektorer.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Förskolorna inom Södermalms kommunala förskolor har en hög andel legitimerade förskollärare sett på helheten. I tertialrapport 2 per den 31 augusti var andelen legitimerade förskollärare 38,6 procent. Detta innebär att förutsättningen finns för att

ha en förskollärare i alla barngrupper. Utmaningen är att det skiljer sig i fördelningen när en jämförelse genomförs mellan förskolorna och inom förskolan.

Vid framtagande av rapporten var det sex avdelningar som inte har undervisning som leds av en legitimerad förskollärare. Alla avdelningar har tillgång till en legitimerad förskollärare och saknas legitimerad förskollärare sker planering för avdelningen i samråd mellan förskollärare och barnskötare som sedan genomför undervisningen. Förvaltningen kan se att det är samma förskolor som återkommande saknar förskollärare.

Förvaltningens målsättning under 2024 är att alla barngrupper ska ha legitimerade förskollärare som ansvarar för och leder undervisningen. Förskoleenheterna inom förskoleområdet har utifrån rådande förutsättningar en strategi för hur de ska arbeta om det saknas legitimerade förskollärare på någon avdelning. Arbete pågår med att fördela de legitimerade förskollärarna till alla barngrupper så att de får undervisning som leds av legitimerade förskollärare.

Skolverket erbjuder via Hermods en satsning på flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk. Det är en statlig satsning finansierad via statliga medel som är kostnadsfri för deltagare. Förvaltningen har under oktober 2023 13 deltagare från förskolan som påbörjat denna utbildning. När utbildningen är slutförd i juni 2024 kommer insatsen att utvärderas.

Kommunal i Stockholm

Kommunal i Stockholms yttrande daterat den 12 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Fackförbundet Kommunal i Stockholm anser inte att siffrorna som redovisas i avsnitt 5.1.5 (Personaltäthet och antal barn per grupp) stämmer överens med barnskötarnas verklighet. Siffrorna tas fram genom förannonserade mätningar 2-3 dagar om året. Den reella personaltätheten är mycket lägre. Det beror på att arbetsgivaren inte tar in vikarier vid korttidsfrånvaro och att personal ofta är frånvarande från barnen på förskolan på grund av planering, möten och dokumentering.

På pappret har förskolorna en viss bemanning. I verkligheten är bemanningen under många dagar eller delar av dagar för låg. Detta leder till dålig arbetsmiljö och sämre kvalitet.

Förskolerapporten är tydlig med att det systematiska kvalitetsarbetet inte ger en tillräckligt bra bild av kvalitén. Därför efterfrågar rapporten mer utvärdering och dokumentation från arbetslagen. Mer utvärdering och dokumentation kommer leda till förskolepersonalen kommer vara ännu mer frånvarande från barnen. Kommunal anser att förskolerapportens rekommendationer gällande Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse kommer leda till försämrad kvalitet för kärnverksamheten, det vill säga barnen kommer få det sämre på förskolan och arbetsmiljön kommer bli sämre för barnskötarna på grund av underbemanning.

Vi ser också en fara i att de ökade kraven på dokumentation och utvärdering kan komma i motsättning till det som förskolerapporten skriver är *avgörande för en framgångsrik förskoleutveckling, det vill säga kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat* (sidan 5 näst sista stycket). Kommer ökade krav från cheferna på utvärderingar och dokumentation signalera ett förtroendefullt arbetsklimat?

Förskolerapporten beskriver *sårbarhet i bemanning vid personalens frånvaro och svårigheter att tillsätta vikarier* (sidan 13). Detta är den viktigaste frågan för Stockholm Stads förskolor idag. Kommunal förespråkar att Staden beslutar att det är obligatoriskt för varje förskoleenhet ska ha interna tillsvidareanställda vikarier som är utöver grundbemanningen. Dessa anställda är snabbt på plats vid korttidsfrånvaro och känner barnen. Kommunal är emot separata vikariepooler på stadsdelnivå eller stadsnivå. Många stadsdelar har regler att man ska ha arbetat ett visst antal veckor innan man får vara ensam med barnen. Med vikariepooler kommer vikarien inte att hinna uppfylla den tiden, vilket kommer leda till att vikariepoolen inte kommer utnyttjas. Vikariepooler medför också ökad administration.

Resurstilldelningen, utformningen av och nivån på pengarna till barn i behov av särskilt stöd påverkar också bemanningstätheten under arbetsdagen. Förskoleförvaltningen borde ta in det i sina analyser och underlag till förskolerapporten.

När det gäller utbildningsnivå på barnskötarna så anser Kommunal att Stockholm Stad ska sätta upp ett mål att alla tillsvidareanställda barnskötare ska ha barnskötarutbildning. Stockholm Stad ligger efter kranskommunerna i att ha kunskap om sin personals kompetensnivå.

Stockholms universitet

Stockholms universitets yttrande daterat den 5 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms universitet har inga synpunkter på rapporten.

Södertörns högskola

Södertörns högskolas yttrande daterat den 10 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Södertörns högskola har tagit del av rapporten Förskola i Stockholm 2023 (ert dnr KS 2024/657) och har inte några synpunkter att framföra på det remitterade materialet.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Linnéa Vinge (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Att det genomförs en analys av på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen
3. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av det.

Eftersom Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S) och Sara Grolander (MP)

Vi i den rödgröna majoriteten vill tacka förvaltningen för ett väl utfört arbete med 2023 års förskolerapport. Rapporten visar att utvecklingen i förskolan generellt går åt rätt håll, men att det fortfarande finns saker att göra för att ta ytterligare steg framåt.

Förskolerapporten 2023 ger en bred bild av stadens arbete med många viktiga frågor inom förskoleområdet. I årets rapport finns ett särskilt fokus på hur arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och förskolans kärnuppdrag ser ut. Det är mycket glädjande att den rödgröna majoritetens starka ambitioner på att öka likvärdigheten

och kvaliteten i förskolans kärnverksamhet får ta en plats i uppföljningen av förskolans verksamhet. Stadens verksamheter bedriver ett gott systematiskt kvalitetsarbete för att ständigt öka kvaliteten och se till att alla barn får en så bra förskola som möjligt. Samtidigt är det tydligt att kvalitetsarbetet inom förskolan har flera utvecklingsområden, inte minst kopplat till ökad samsyn och samordning. Här har förskolenämnden och förvaltningen en mycket viktig uppgift framöver, för att fortsätta utvecklingen och ge alla barn möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens mål.

Den rödgröna majoritetens fokus på kvalitet syns också i rapportens beskrivningar av utvecklingen inom forsknings- och utvecklingsområdet. Flera exempel på praktisk forskning beskrivs, en gästprofessur har inrättats, och samarbetet med universitet och högskolor utvecklas och stärks löpande. Förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Därför kommer det här arbetet fortsätta utvecklas även kommande år, och goda exempel spridas mellan stadsdelar och förskolor.

Förskolerapporten lyfter även förskolans kompensatoriska arbete på ett tydligare sätt än tidigare. Barnhälsoarbetet, samarbetet med socialtjänsten och andra myndigheter, och arbetet för att höja inskrivningsgraden är några exempel. När det gäller inskrivningsgraden är det mycket glädjande att den ökar mellan 2022-2023. Särskilt glädjande är att den ökar i Järva. Vi i den rödgröna majoriteten vet att deltagande i en förskola av hög kvalitet lägger grunden för kommande skolgång och för ett gott liv. Därför kommer arbetet med att öka inskrivningsgraden fortsatt vara prioriterat framöver. Det nya digitala närvarohanteringsystemet, som vi i den rödgröna majoriteten infört i år, kommer att kunna stärka det här arbetet ytterligare. Med bättre koll på närvaron är det också enklare att jobba för att stärka deltagandet – och inte bara inskrivningsgraden – i förskolans verksamhet.

I rapporten finns information som bekräftar behovet av det intensiva arbetet för en stärkt och utvecklad tillsyn av de fristående förskolorna som vi i den rödgröna majoriteten har sjösatt. Att nästan varannan granskad förskola under förra året hade brister i det förebyggande barnsäkerhetsarbetet, och att många av dem hade samma brister som vid deras tidigare granskningar, är mycket allvarligt. Alla vårdnadshavare och barn ska kunna känna sig trygga med sina förskolor.

Även på andra punkter framkommer likvärdighets- och kvalitetsskillnader mellan kommunala och fristående förskoleverksamheter. Andelen förskollärare, antalet barn per förskollärare och antalet barn per heltidsanställd är områden där de fristående huvudmännen har tydligt lägre ambitioner än våra ambitioner för de kommunala förskolorna. Det är anmärkningsvärt eftersom vi vet att det allra viktigaste för en förskola av hög kvalitet är medarbetarnas utbildning och förutsättningar. Vi kommer fortsätta jobba för att våra kommunala förskolor har en så hög kvalitet som möjligt och vill uppmana alla fristående huvudmän att också sätta kvalitén i främsta rummet.

Nytt i årets rapport är också en analys av arbetet med förskolans kompensatoriska uppdrag och relationen mellan socioekonomiska förutsättningar och insatser. Mycket bra arbete görs, men det är uppenbart att det även fortsättningsvis finns ett behov av

att stärka förskolans kompensatoriska uppdrag såväl gällande fristående förskolor som förskoleverksamheten i egen regi. Det här är ett område vi kommer att fortsätta sätta högt på dagordningen i stadens interna arbete under den kommande perioden.

Sammantaget är vi stolta över det enorma arbete som varje dag utförs på stadens förskolor, i stadsdelsförvaltningarna och av förskoleförvaltningens tjänstepersoner, för att se till att alla barn i Stockholm ges en så god start i livet som möjligt. Trots att det finns ett antal viktiga utvecklingsområden som vi kommer fortsätta ta ansvar för att utveckla framöver görs så otroligt mycket gott redan idag, i stadens viktigaste verksamhet!

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L)

Inledning

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker.

För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag.

Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråksutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska.

Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningsutbildningar och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd.

För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har desutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna.

I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Socialnämnden

Reservation av Kristin Jacobsson (C)

1. att delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt
2. att därutöver anföra följande:

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Reservation av Gabriel Kroon (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att det genomförs en analys för att utreda vilka förskolor som har personal med bristande svenskkunskaper, samt

3. att därutöver anföra följande:

Rapporten Förskola i Stockholm 2023 slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personalen på våra förskolor behöver förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna anser att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Vi har därför föreslagit att ett språktest ska införas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga kompetenshöjande språkinsatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

För att säkerställa en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i områden där många barn har ett annat modersmål än svenska öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys för att ta reda på vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna och insatserna dit de bäst behövs.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) och Annika Elmlund m.fl. (M)

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det saknas idag systematik i uppföljningen av orosanmälningar. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktigt förebyggande effekten.

Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i

förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet. Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Findel Madison (SD)

- a) Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
- b) Att det genomförs en analys av på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
- c) Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår återigen fast att kompetensen i svenska språket hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen.

Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

I ett svar på vår skrivelse BRO 2023/364 daterad 2023-10-27 framgår att omkring 40 medarbetare inom förskolan i Bromma visat brister i sitt yrkesspråk och att en målsättning för medarbetarnas svenskkunskaper är att de ska ha ”bättre kunskaper i svenska språket än barnen”. Om dessa omkring 40 medarbetare vore någorlunda jämnt fördelade i stadsdelens förskolor så är problemet att betrakta som genomgående i hela verksamheten. Med detta facit och den alldeles för låga målsättningen menar vi att det blir än tydligare att befintliga processer är otillräckliga och att möjligheten att använda arbetsprover för språktester vid rekrytering inte verkar nyttjas. Denna ovilja att ta tjuren vid hornen duger helt enkelt inte när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av det.

Då Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att det genomförs en analys för att utreda vilka förskolor som har personal med bristande svenskkunskaper, samt
3. att därutöver anföra följande:

Rapporten Förskola i Stockholm 2023 slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personalen på våra förskolor behöver förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av utbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna anser att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Vi har därför föreslagit att ett språktest ska införas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga kompetenshöjande språkinsatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

För att säkerställa en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i områden där många barn har ett annat modersmål än svenska öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys för att ta reda på vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna och insatserna dit de bäst behövs.

Särskilt uttalande av Peter Backlund (L), Gustav Johansson m.fl. (M) och Christina Peterson (C)

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker.

Rapporten 2023 är en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska.

Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningsåtgärder och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd.

För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper i staden legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har dessutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna.

I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner som ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation av Leif Söderström (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att det genomförs en analys för att utreda vilka förskolor som har personal med bristande svensk kunskaper, samt
3. att därutöver anföra följande:

Rapporten Förskola i Stockholm 2023 slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personalen på våra förskolor behöver förbättras. Vi menar att skilda

förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna anser att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Vi har därför föreslagit att ett språktest ska införas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga kompetenshöjande språkinsatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

För att säkerställa en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i områden där många barn har ett annat modersmål än svenska öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys för att ta reda på vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna och insatserna dit de bäst behövs.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Runar Finnman (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att det genomförs en analys för att utreda vilka förskolor som har personal med bristande svenskkunskaper, samt
3. att därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personalen på våra förskolor behöver förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna anser att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Vi har därför föreslagit att ett språktest ska införas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga kompetenshöjande språkinsatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

För att säkerställa en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i områden där många barn har ett annat modersmål än svenska öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys för att ta reda på vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna och insatserna dit de bäst behövs.

Reservation av Henrik Falk (C)

1. Delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Att därutöver anföra följande

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi håller med om att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Linn Bessner (C)

1. Delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Att därutöver anföra följande

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn

och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt. Vi instämmer i förvaltningens bedömning att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna.

Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter."

Reservation av Pär Gustavsson (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en analys av på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
3. Därutöver anföra följande:

Rapporten Förskola i Stockholm 2023 slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av det.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Särskilt uttalande av Aras Amin m.fl. (M) och Fatima Nur (L)

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker. För rapporten 2023 har förvaltningen däremot övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmegränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Det är glädjande att vi har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämndsnivå.

Vi måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevvetskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag.

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn. Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska. För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats. Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Ghazal Saberian (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en analys av på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
3. Att befintliga utbildningsinsatser ska vara obligatoriska för dem som är i behov av det.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för dem som är i behov av det.

Eftersom Järva är en av de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i stadsdelen öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att förvaltningen genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Reservation av Patrick Amofah (C)

1. Delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Att därutöver anföra följande

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

C instämmer med förvaltningens svar som ser positivt på rapporten och anser att huvudinnehållet och angivna utvecklingsområden överensstämmer väl med de utvecklingsområden som har identifierats inom Järvas kommunala förskolor. Rapporten går i linje med det som framkommer i stadsdelsnämndens fleråring samt i treårsplanen vilken omfattar områdena: systematiskt kvalitetsarbete, språk, lärmiljöer och barnhälsa.

Centerpartiet tror att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Charlotta Schenholm (L) och Henrik Sjölander m.fl. (M)

Inledning

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som

måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker.

För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp en timmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktigt förebyggande effekten.

Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet. Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag.

Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare

varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråksutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska.

Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningssatsningar och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd.

För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har desutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna.

I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses

över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov. Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en utredning för att utröna på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
3. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av utbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

Eftersom Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden utreder vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på så sätt bättre kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M)

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det saknas idag systematik i uppföljningen av orosanmälningar. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktigt förebyggande effekten.

Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet. Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Särskilt uttalande av Christina Messick (L) och Daniele Fava m.fl. (C)

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker. För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn. Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår

inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhetsoch stadsdelsnämnds nivå.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag. Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråkutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska. Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningsåtgärder och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd. För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har dessutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en

legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna. I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov. Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Henrietta Ludwig (C)

1. Delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Att därutöver anföra följande:

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi instämmer i bedömningen att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan

förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika sacionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Särskilt uttalande av Kristina Lutz m.fl. (M) och Lena Kling (L)

Inledning

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker.

För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt att utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag.

Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Vi vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråksutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska.

Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningsutbildningar och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd.

För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har dessutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna.

I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Att det genomförs en analys av på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.

Därutöver anföra följande: Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av fortbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av det.

Eftersom Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden genomför en analys av vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på ett bättre sätt kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat (M)

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det saknas idag systematik i uppföljningen av orosanmälningar. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktigt förebyggande effekten.

Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet. Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Särskilt uttalande av Conny Gabrielsson (L)

Inledning

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett viktigt verktyg för stadsdelspolitiker. För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmesgränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn.

Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras. Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på

anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå. Insatser för att få fler barn i förskolan Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas.

Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag. Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråkutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk.

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska. Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningssatsningar och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd. För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har desutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en

legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna. I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2023 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi instämmer i förvaltningens bedömning att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, till exempel barn i socioekonomiskt utsatta områden. I Skärholmen är antalet barn per legitimerad förskollärare högst i hela staden. Det är viktigt att det sker ett arbete för att öka antalet legitimerade förskollärare i vår stadsdel för att kunna säkerställa en god kvalitet på verksamheten. Det är även viktigt att stärka arbetet med att ge barnen en god tidig språkutveckling och fortsätta utveckla personalens egen språkliga kompetens i svenska om den brister.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Marko Janicic (C)

Kristdemokraterna och Centerpartiet anser att remissen lyfter flera viktiga lärdomar och framtida utvecklingsområden för att staden ska utveckla förskolan. Såsom vikten av språkutvecklande verksamhet och arbetslagens kompetens och arbetssituation. Det är glädjande att förvaltningen instämmer med remissen och vi ser fram emot nya framåtskridande för att ge stadens barn en förskola i toppklass.